https://jrl.ui.ac.ir/?lang=en

Journal of Researches in Linguistics
E-ISSN: 2322-3413
17(1), 1-18
Received: 10.03.2024 Accepted: 11.05.2024

Research Paper

Correspondence or contrast between compound infinitives and missing light verb counterparts: An explanation in the distributed morphology framework

Claris Sarkissian
PhD candidate in Linguistics, Department of Linguistics, Faculty of Letters and Human Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
c_sarkissian@sbu.ac.ir

Fatemeh Bahrami*
Assistant Professor in Linguistics, Department of Linguistics, Faculty of Letters and Human Sciences, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran
f_bahrami@sbu.ac.ir

Mazdak Anoushe
Department of Linguistics, Faculty of literature and humanities, University of Tehran, Tehran, Iran
mazdakanushe@ut.ac.ir

Abstract:
The structural and semantic relationship between the compound infinitive and the corresponding simple counterpart missing light verb is one of the topics of interest in the field of grammar and syntax of the Persian language. This issue is generally based on the assumption that the light verb in the corresponding pair is omitted. This article aims to investigate the syntactic structure of the two constructions so as to evaluate the assumption of the omission of the light verb. Furthermore, it seeks to determine and explain the derivation of the two structures and their probable distinctiveness or correspondence. To this end, the Distributed Morphology approach is employed as the theoretical and analytical approach. As the roots has no category at the beginning phase of the derivation, the dual or multiple behavior of the lexical units can be explained well. The findings suggest that the syntactic structure missing light verb cannot consider a derived form of the compound infinitive by losing the light verb, but the two constructions are completely different in terms of syntactic derivation. The compound infinitive has followed the steps of derivation according to the suggested pattern and acquires all the nominal-verbal characteristics. This is while the constructions lacking light verbs are actually nominal and of course without verbal characteristics. In this regard, we tried to explain the level of transparency and productivity of these two structures and how to take away the usage limitations through the context.
Keywords: Compound Infinitive, Missing Light Verb Infinitive, Productivity, Transparency, Distributed Morphology

Introduction

One of the challenging issues in the domain of infinitive constructions concerns with compound infinitives, which typically possess a corresponding simple form that lacks a light verb. The problem is to determine and explain the derivation of the two structures and their probable distinctiveness or correspondence In this connection, despite the omission of the light verb, some scholars argue that simple constructions can be essentially regarded as equivalent to compound infinitive forms, (cf. Batani 1984: 107-108). Consequently, both constructions are deemed to be infinitives.

Moreover, the determination of the infinitive category per se as well as its interrelation with other deverbal nominals remains a subject of disagreement among grammarians and linguists. The inherent duality of its nominal and verbal

*Corresponding author

2322-3413 © University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

characteristics has led certain scholars to regard it as a noun (Natel Khanlari 1998; Hosseini 2002; Farshidvard 2003; Darzi 2005; Anvari and Ahmadi Givi 2013), while others classify it as a verb (Shariat 1985; Nobahar 1993; Mosffa Jahromi 2014). Simultaneously, others assert that the infinitive exhibits behaviors of both nominal and verbal categories (Shafaei 1984; Rezai 2016).

According to Rasekh-Mahand (2014) the categorization of the infinitive cannot definitely ascribed to either noun or verb because it depends on discourse considerations. Consequently, attempts have failed to prove that the infinitive exclusively belongs to either category. Explaining the dual nature of infinitive behavior, Anoushe (2021: 731) posits that the root undergoes a merge operation with the null verbal head, followed by a subsequent merge with the nominal head in order to receive the infinitive affix.

There is a huge body of literature examining the infinitives (e.g., to analyze), gerundive nominals (e.g., analyzing), and deverbal nouns (e.g., analysis) in various languages, including English. Chomsky (1970: 215) posits that the merge position of gerundive nominals and deverbal nouns differ; the former is generated within the lexicon, while the latter is generated within the syntax. According to Alexiadou (2005: 139-152), the affix "-ing" can be classified into two categories, namely nominal and aspectual, which diverge in terms of distribution and meaning. The nominal category is derived within the nominal domain, whereas the aspectual category is derived within the participial domain. Emonds (2022) suggests that English gerundive nominals occupy the DP (Determiner Phrase), with their subjects bearing the genitive case. Conversely, infinitives are construed as clauses that can feature an overt subject or PRO (a null pronominal). According to Rouveret (2023: 87), within the framework of Distributed Morphology, the suffix "-ing" in gerundive nominals that encompass argument structure is positioned in the head of vP (verb Phrase). As they assign case to their arguments, Rouveret refers to them as Acc-ing nouns. On the other hand, nominal gerunds lack argument structure and, consequently, do not possess a vP. Instead, they are merged in the head of nP (noun Phrase).

Methodology and theoretical basis

The present study aims to investigate the characteristics of the compound infinitive and its simple counterpart in Persian, along with the syntactic structure of both forms. Additionally, it seeks to explore the relationship between the two forms and the assumption of light verb omission in the simple counterpart. Furthermore, by analyzing the syntactic structure and considering some behavioral differences, the study examines the transparency and productivity of compound infinitive constructions and their simple counterparts. It investigates how these two characteristics manifest and why the two constructions do not exhibit similar behavior in these regards.

To achieve the aforementioned objectives, the research employs the Distributed Morphology framework (referred to as DM) and the model proposed by Sarkissian et al. (2024) for the Persian infinitive. DM serves as an effective framework due to its treatment of roots as category-less entities, enabling simultaneous explanation of both similarities and differences in the syntactic behavior of the two aforementioned constructions.

Morphemes, as primary components, generate non-simple structures through syntactic merging. They can be classified into two types: functional morphemes and roots (Embick 2015). Roots acquire their category by merging with categorizer heads such as n (noun), v (verb), or a (adjective) (Embick & Noyer 2007; Embick 2015; Alexiadou 2016).

Discussion and Conclusions

Sarkissian et al. (2024) have proposed a hierarchy for Persian infinitive projections. Within the framework of DM, Persian infinitives merge with two categorizer heads, namely v (verb) and n (noun), which accounts for their dual characteristics. This claim is supported by the co-occurrence of adverbs as verbal dependents and adjectives as nominal dependents. The causative and negative forms of infinitives further confirm the existence of causative and negation projections. The presence of NegP (Negation Phrase) substantiates the presence of TP (Tense Phrase), as NegP is positioned above TP in Persian (cf. Darzi 2008). The possibility of Wh-words appearing in infinitive constructions provides evidence for the existence of CP (Complementizer Phrase), which in turn supports the presence of TP (Chomsky 2001; Chomsky 2004). Consequently, the projection hierarchy of Persian infinitives can be presented as follows:

$$nP < CP < (NegP) < TP < InfP < (CauseP) < vP < \sqrt{P}$$

The presence of an adverbial dependent accompanying infinitives provides evidence that the light verb cannot be omitted in compound infinitive constructions. Removing the light verb leads to structurally ill-formed results. This claim is further supported by the negative compound infinitives, which lose their negative interpretation when the light verbs are removed. Additionally, considering the two nominal characteristics of infinitives, namely their ability to take adjectival dependents and serve as complements of prepositional phrases, it becomes evident that constructions lacking light verbs are fundamentally nominal constructions rather than compound infinitives with missing light verbs.

As a result, two distinct syntactic derivations are posited for the compound infinitive and the seemingly simple counterpart, thereby accounting for the disparities observed in the transparency and productivity of compound infinitives and their nominal counterparts. In accordance with this analysis, infinitives reside in the outer domain of the nominal categorizer head, rendering them transparent and productive, while the constraints imposed on their nominal counterpart stem from the derivation taking place within the inner domain of the nominal categorizer head.

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

نشریه پژوهش‌های زبان‌شناسی
سال هفدهم، شماره اول، شماره ترتیبی۳۲، بهار و تابستان ۱۴۰۴، ص ۱-۱۸
تاریخ وصول: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰تاریخ اصلاحات: ۱۴۰۳/۰۲/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۲

مقاله پژوهشی

تناظر یا تقابل ساختی مصدرهای مرکب و همتای فاقد همکرد تبیینی در چارچوب صرف توزیعی

کلاریس سرکیسیان *
فاطمه بهرامی **
مزدک انوشه ***

چکیده

رابطه ساختاری و معنایی میان مصدر مرکب و همتای متناظر فاقد همکرد آن از موضوعات مورد توجه در حوزه صرف و نحو زبان فارسی است که عموماً بر فرض حذف همکرد در جفت متناظر استوار است، بدون آنکه در تأیید یا ردّ آن، پژوهشی انجام شده باشد. نوشته حاضر بر آن است با بررسی ساخت نحوی و ویژگی‌های اسم‌فعل‌گونه مصدر مرکب، فرض حذف همکرد در همتای متناظر بسیط را ارزیابی کند و بنابراین، در پی آن است که نحوه اشتقاق و تقابل یا تناظر احتمالی دو ساخت مذکور را مشخص و تبیین نماید. برای نیل به هدف مذکور، از چارچوب صرف توزیعی استفاده شده است؛ چراکه به دلیل فاقد مقوله بودن ریشه‌ها در بدو اشتقاق، رفتار دو یا چندگانه واحدهای واژگانی زبان به خوبی قابل توضیح است. نتایج حاصل از بررسی، مؤید آن بود که نه تنها ساخت نحوی یکی با حذف همکرد از دیگری به دست نمی‌آید، بلکه دو ساخت مذکور از نظر نحوی کاملاً متفاوت هستند. مصدر مرکب مراحل اشتقاق را طبق الگوی پیشنهاده پیموده و کلیه ویژگی‌های اسم‌ـفعل‌گونه را کسب می‌کند در حالی که ساخت‌های فاقد همکرد، در واقع ساخت‌های اسمی و بالطبع صرفاً با ویژگی‌های اسمی هستند. در این راستا تحلیلی برای تبیین میزان شفافیت و زایایی این دو ساخت و نحوه رفع محدودیت‌های ناشی از آن ارائه شد.

کلیدواژه‌ها: مصدر مرکب، اسم مصدر، حاصل مصدر، زایایی، شفافیت، صرف توزیعی

* دانشجوی دکتری گروه زبان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران c_sarkissian@sbu.ac.ir
** استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) f_bahrami@sbu.ac.ir
*** استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشکدهٔ ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تهران، تهران، ایران mazdakanushe@ut.ac.ir

2322-3413 © University of Isfahan
This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

۱. مقدمه

یکی از موضوعات مورد بحث در ساخت‌های مصدری متوجه مصدرهای مرکب است که عموماً متناظر ساده فاقد همکرد نیز دارند (مانند «ارزیابی کردن» در مقابل «ارزیابی»). مسأله آن است که چه رابطه‌ای میان این دو ساخت برقرار است و چنان‌که به عنوان یکی از اولین برداشت‌ها برخی معتقدند اساساً می‌توان ساخت‌های بسیط را همان صورت‌های مصدری مرکب با حذف همکرد تلقی کرد (نک. باطنی ۱۳۶۳: ۱۰۷-۱۰۸) و بنابراین، هر دو را مصدر دانست. گرچه گاه نیز بنا به فقدان برخی مشخصه‌های مصدری، نام‌های متفاوتی چون «اسم مصدر» و «حاصل مصدر»[۱] بر جفت متناظر فاقد همکرد نهاده‌اند، اما کماکان آن را محصول حذف همکرد از مصدر مرکب می‌دانند (نک. فرشیدورد، ۱۳۸۲ و خویینی، ۱۳۹۲). پژوهش حاضر بر آن است با بررسی ویژگی‌های اسم‌فعل‌گونه مصدر مرکب و همتای بسیط آن، ساخت نحوی هر دو صورت، چگونگی ارتباط آن‌ها و فرض حذف همکرد در جفت متناظر بسیط را بررسی نماید. همچنین، متعاقب تحلیل ساخت نحوی، با توجه به برخی تفاوت‌های رفتاری، پیرامون میزان شفافیت و زایایی ساخت‌های مصدری مرکب و همتای بدون همکرد آن‌ها بحث کند و چگونگی انعکاس این دو مشخصه و چرایی عدم تناظر این دو ویژگی در مصدرهای مرکب و همتای فاقد همکرد را تحلیل کند. برای نیل به اهداف مذکور، از چارچوب صرف توزیعی و الگوی پیشنهاده برای مصدر فارسی توسط سرکیسیان و همکاران (۱۴۰۳) استفاده می‌شود؛ این چارچوب از آن جهت، کارامد خواهد بود که ریشه‌ها فاقد مقوله هستند و امکان تبیین توأمان شباهت و تفاوت رفتار نحوی دو ساخت مذکور را به دست می‌دهد.

بدین منظور پس از مقدمه حاضر در بخش دوم به مرور پژوهش‌های انجام شده، به‌ویژه دیدگاه‌های مطرح در مورد مقوله‌های مصدر، اسم مصدر و حاصل مصدر در فارسی پرداخته می‌شود که در بحث حاضر محوریت دارند. در بخش سوم اصول و مبانی مؤثر در این پژوهش، در چارچوب صرف توزیعی معرفی می‌شود. در بخش چهارم ساخت‌های مصدری مرکب و فاقد همکرد و فرض حذف همکرد در جفت‌های بسیط ارزیابی می‌شود. سپس میزان شفافیت و زایایی هر دو ساخت بررسی و تبیین خواهد شد. در نهایت در بخش پنجم نتایج و جمع‌بندی مباحث از نظر خواهد گذشت.

۲. پیشینه پژوهش

مصدر زبان فارسی از جمله موضوعات بحث‌برانگیز در میان دستوریان و زبان‌شناسان است. رفتار دوگانه اسم‌فعل‌گونه آن باعث شده برخی آن را اسم بدانند (ناتل‌خانلری، ۱۳۷۷؛ حسینی، ۱۳۸۱؛ فرشیدورد، ۱۳۸۲؛ درزی، ۱۳۸۴؛ انوری و احمدی گیوی، ۱۳۹۲) و برخی نیز آن را ذیل مقوله فعل قرار دهند (شریعت، ۱۳۶۴؛ نوبهار، ۱۳۷۲؛ مصفاجهرمی، ۱۳۹۲). در این میان برخی نیز معتقدند مصدر دارای هر دو ویژگی اسمی و فعلی است (شفایی، ۱۳۶۳؛ رضایی، ۱۳۹۵). راسخ‌مهند (۱۳۹۴) معتقد است از آنجایی که گفتمان، مقوله را تعیین می‌کند بنابراین تلقی مصدر به عنوان مطلقِ اسم یا فعل تلاشی بی‌ثمر است. در تبیین رفتار دوگانه اسم‌فعل‌گونه مصدرها انوشه (۱۴۰۰: ۷۳۱) معتقد است ریشه با هسته مقوله‌ساز فعلی ادغام شده و سپس برای دریافت وند مصدری با هسته مقوله‌ساز اسمی ادغام می‌شود. سرکیسیان و همکاران (۱۴۰۳) الگویی برای مقوله مصدرفارسی ارائه کرده‌اند که در عین توجیه کلیه رفتارهای دوگانه مصدر، فاقد هرگونه تناقض باشد. از آنجا که در صرف توزیعی ریشه‌ها فاقد مقوله هستند، ریشه در مراحل اشتقاق با هسته‌های مقوله‌ساز «فعل»، «اسم» و حتی «صفت» ادغام می‌شود و در هر مرحله از اشتقاق می‌تواند رفتار هسته مقوله‌ساز مربوطه را کسب کند. بنابراین ویژگی‌های اسم‌فعل‌گونه مصدر در نتیجه ادغام آن با هر دو هسته مقوله‌ساز فعل و اسم است. به باور ایشان مصدر فارسی گرچه از جنبه‌هایی مشابه مصدر سایر زبان‌ها من‌جمله انگلیسی است، اما از برخی جهات با آن متفاوت و مشابه با اسم‌مصدر[۲] و اسم‌فعل[۳] در این زبان‌ها است؛ با این‌حال کماکان متفاوت از آن‌ها عمل می‌کند و درواقع وند مصدرساز فارسی ماهیت اسم‌سازی ندارد. بر این اساس، وند مصدری در فرافکن مستقلی با همین نام ادغام می‌شود و سایر هسته‌های مقوله‌ساز

[۱] تفاوت میان اسم مصدر و حاصل مصدر آن است که اسم مصدر مشتقاتی هستند که از فعل حاصل آمده یا جزء اسمی فعل مرکب با محتوای معنایی فعل (انجام، نگاه) هستند، ولی حاصل مصدرها از صفت به همراه وند ـی حاصل می‌شوند و بیان وضعیت دارند (نک. انوری و احمدی گیوی، ۱۳۹۲: ۱۱۲).

[2] gerundive nominals
[3] deverbal nominals

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

پیش‌گفته اسمی، فعلی و صفتی در ساخت مصدری فاقد وند ملفوظ آشکارند.

زبان‌شناسان و دستوریان علاوه بر مصدر به دو اصطلاح اسم‌مصدر و حاصل مصدر نیز پرداخته‌اند که گرچه تنوعات ساختی فراوانی دارد، اما دسته‌ای از آن‌ها، شامل ساخت‌های مصدری فعل مرکب فاقد بخش همکردی است. از نظر خوبینی (۱۳۹۲) اسم مصدر اسمی است که بدون دلالت بر زمان و شخص، مفهوم عمل را می‌رساند و اسم‌مصدر بی‌نشانه‌ای را معرفی می‌کند که می‌تواند به عنوان فعل‌یار در افعال مرکب به‌کار رود، مانند «پرواز»، «مرگ»، «نگاه» و غیره. در این حالت فعل‌یار بار معنایی فعل را دربردارد در حالی که وظیفه صرف فعل بر عهده همکرد است و اگر زمان و شخص فعل مهم نباشد، همکرد حذف می‌شود. از نظر فرشیدورد (۱۳۸۲: ۱۸۳-۱۸۵) اسم‌مصدر و حاصل‌مصدر کلمه‌ای است که بر معنی مصدر دلالت دارد، مانند «نیکی»، «خنده»، «دانش» و «گفتار». هم‌چنین مصدرهای مرخم مانند «برد» و «باخت» و مصدرهای عربی مانند «احسان»، «تفکر»، «استخراج»، «رحمت» و «انسانیت» را اسم‌مصدر می‌داند. از نظر قریب و دیگران (۱۳۸۹: ۱۳۲-۱۴۵) مصدر فعلی را بیان می‌کند که به فاعلی منسوب است مانند «دانستن»، «گفتن» و «دیدن»؛ در حالی که اسم‌مصدر اسمی است که بدون توجه به فاعل و حدوث، معنی فعل را می‌رساند؛ مانند «دانش»، «بینش» و «کوشش». با اضافه شدن وند «-ار» به مصدر مخفف (مرخم) یا ماضی، حاصل‌مصدر به‌دست می‌آید؛ مانند «گفتار» و «رفتار» که مانند مصدر به فاعل منسوب است و مانند اسم‌مصدر فاقد حدوث است. تمام افعال دارای مصدر هستند درحالی که برخلاف مصدر، تمام افعال دارای اسم‌مصدر و حاصل‌مصدر نیستند. رضایی (۱۳۹۵) معتقد است مصدر و اسم‌مصدر از نظر کنش گزاره‌ای تفاوتی با هم ندارند. تفاوت‌های این دو عبارتند از: اسم‌مصدر فاقد وند مصدری است؛ مصدر می‌تواند منفی شود در حالی که اسم‌مصدر فاقد این قابلیت است؛ مصدر به فعل نزدیک‌تر است و اسم‌مصدر به اسم. در مقابل حاصل‌مصدر کاملاً با مصدر و اسم‌مصدر تفاوت دارد و هیچ دلالتی بر کنش ندارد و بیشتر حالت را نشان می‌دهد مانند «خوبی» و «برادری». از نظر معین (۱۳۶۹: ۱۳-۱۱) اسم‌مصدر اسمی است مشتق از فعل که به معنای مصدر دلالت می‌کند و به پسوندهای «ـِش»، «ـار» و «ـه» ختم می‌شود، مانند «دانش»، «خنده» و «کردار». حاصل‌مصدر اسمی است که بر معنی مصدر دلالت دارد ولی با الحاق «ـی» به اسم و صفت تولید می‌شود. مصدر و اسم‌مصدر به فاعل توجه دارند ولی اسم‌مصدر فاقد حدوث است، مانند «رفتن» و «رفتار». هرگاه معنی حدوث لازم باشد، اسم‌مصدر را با فعلی به‌کار می‌برند، مانند «رفتار کردن». آن‌چه دیدگاه معین (۱۳۶۹) را نسبت به دیدگاه دیگران در مورد مصدر متمایز می‌کند، توجه او به زمان است. از نظر او در مفهوم مصدر اگرچه زمان مشخص نیست اما معرف فعلی است که در مکان و زمان انجام می‌گیرد. وزین‌پور (۱۳۷۰) معتقد است که اسم‌مصدر و حاصل‌مصدر تفاوتی با هم ندارند. از نظر کریمی‌دوستان (۱۳۸۶) تعداد قابل‌توجهی واژه مانند «حفظ»، «اخراج»، «انجام»، «ادامه» و غیره وجود دارد که به آسانی نمی‌توان مقوله آن‌ها را تعیین کرد. این واژه‌ها از نظر رفتاری متفاوت از اسم‌ها هستند و هم‌چنین می‌توانند به عنوان عنصر غیرفعلی فعل‌های مرکب به کار روند. بنابراین آن‌ها را اسامی گزاره‌ای نامیده است. کریمی‌دوستان (2005) معتقد است این گونه واژه‌ها دارای تمامی ویژگی‌های اسم و فعل نیستند و به نظر می‌رسد مقوله آن‌ها بین اسم و فعل است و آن‌ها را بسیار شبیه اسم‌فعل‌های زبان انگلیسی می‌داند.

پژوهشگران خارجی نیز در مورد مصدر(e.g., to analyze)، اسم‌مصدر (e.g., analyzing) و اسم‌فعل (e.g., analysis) مطالعات گسترده‌ای انجام داده‌اند. از نظر چامسکی[1] (1970: 215) جایگاه تولید اسم‌مصدرها و اسم‌فعل‌ها متفاوت است و اولی در واژگان و دومی در نحو تولید می‌شود. آلکزیادو[2] (2005: 139-152) معتقد است در زبان انگلیسی وند ing- را می‌توان در دو دسته اسمی[3] و نمودی[4] قرار داد که هم از نظر توزیع و هم از نظر معنا با هم تفاوت دارند؛ اولی در دامنه اسمی[5] و دومی در دامنه وجه وصفی[6] وارد اشتقاق می‌شوند. اموندز[7] (2022) معتقد است اسم‌مصدرهای انگلیسی در گروه معرف[8] قرار دارند و فاعل آنها دارای حالت اضافی است؛ در حالی که

[1] N. Chomsky
[2] A. Alexiadou
[3] nominal
[4] aspectual
[5] nominal domain
[6] participial domain
[7] J. E. Emonds
[8] Determiner Phrase (DP)

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

مصدرها، بندهای فعلی هستند که می‌توانند دارای فاعل آشکار یا PRO باشند، همچنین، فاعل آن‌ها می‌تواند فاعل بند بالاتر نیز باشد. طبق نظر رُوِره[1] (2023: 87) از منظر صرف توزیعی، وند ing- در اسم‌مصدرهایی که دارای ساخت موضوعی هستند، در هستهٔ فعل کوچک قرار می‌گیرد و چون می‌توانند به موضوع خود حالت ببخشند آن‌ها را اسم‌مصدر مفعولی[2] می‌نامد؛ از طرفی اسم‌مصدرهای اسمی[3] فاقد ساخت موضوعی هستند، و از آنجایی که فاقد هسته فعل کوچک هستند، در هستهٔ اسم کوچک قرار می‌گیرند[4].

در پژوهش‌های داخلی یکی از موضوعاتی که در مورد مصدر، اسم‌مصدر و حاصل مصدر مغفول مانده، تبیین شفافیت معنایی و زایایی وند مصدری نسبت به وندهای اسم‌مصدر و حاصل‌مصدرساز است. اما پژوهشگران خارجی به تبیین زایایی و شفافیت معنایی وندافزایی پرداخته‌اند. از نظر پلاگ (2003: 55) توانایی یک وند برای تولید واژه مرکب زایایی نامیده می‌شود و درجه زایایی در همه وندها یکسان نیست؛ بلکه بعضی وندها زایایی بیشتر و برخی زایایی کمتری دارند. از نظر او نوواژه[5]ها معیاری برای اندازه‌گیری میزان زایایی وندها هستند و هرچه تعداد نوواژه‌های حاصل از یک وند، بیشتر باشد زایایی آن وند بیشتر است (Plag, 2003: 69). آرونوف[6] (1976: 38-39) معتقد است بین زایایی و ربط معنایی[7] ارتباط مستقیم وجود دارد. واژه‌هایی که با قواعد زایا تولید می‌شوند، از نظر معنایی دارای شفافیت هستند؛ زیرا قواعد زایا در راستای تولید واژه‌های با معنای پیش‌بینی‌پذیر هستند و واژه‌های حاصل از قواعد غیرزایا، شفافیت معنایی ندارند. از طرفی گویشوران واژه‌های با شفافیت معنایی پایین را کمتر تولید می‌کنند و در نتیجه زایایی کمتر می‌شود. طبق نظر آراد[8] (2003: 739; 2005: 243) ساختِ واژه از ریشه ممکن است شفافیت معنایی نداشته باشد ولی ساختِ واژه از یک واژه از آن‌جایی که معنی آن واژه مشخص است، دارای شفافیت معنایی و زایایی است. او نشان داده است که در زبان عبری «افعال مشتق از اسم»[9] معنایشان به آن اسم وابسته و بنابراین شفاف است در حالی که «افعال مشتق از ریشه»[10] ممکن است چند معنا داشته باشند. امبیک[11] (2015: 180) و آلکزیادو (2016: 225) معتقدند اشتقاق ریشه‌پیوست[12] فاقد شفافیت معنایی است در حالی که اشتقاق غیرریشه‌پیوست[13] معنای قابل‌پیش‌بینی به دست می‌دهد. شاهد این ادعا اسم‌مصدر و اسم‌فعل‌های زبان انگلیسی است. اولی اشتقاق از نوع اتصال به غیرریشه است و شفافیت معنایی دارد؛ در حالی که اشتقاق دوم از اتصال به ریشه حاصل شده که معنایش ویژه[14] و غیرقابل‌پیش‌بینی است. از نظر مک‌گینس-آرچیبالد[15] (2016: 408) شفافیت معنایی با «دامنه محلی‌بودن»[16] در ارتباط است. بدین معنی که وندهای زایا در حوزه بیرونی[17] و وندهای غیرزایا در حوزه درونی[18] قرار دارند.

۳. مبنای نظری

صرف توزیعی دارای ویژگی‌های بنیادینی است که آن را از رویکردهای دیگر متمایز می‌سازد. در این بخش نخست به معرفی رویکرد صرف توزیعی و ویژگی‌های بنیادین و فرایندهای پسانحوی آن می‌پردازیم. سپس الگوی پیشنهاده سرکیسیان و همکاران (۱۴۰۳) برای

---

[1] A. Rouveret
[2] Acc-ing
[3] nominal gerunds
[4] a.) John describing (Acc-ing) the accident
(C) [$_{TP}$ T [$_{AspP}$ Asp [$_{vP}$ John [$_{v'}$ [$_{v}$ -ing] [$_{RootP}$ √DESCRIBE the accident]]]]]

b.) the killing (nominal gerund) of the mocking bird
[$_{DP}$ [$_{D}$ the] [$_{NbP}$ Nb [$_{nP}$ [$_{n}$ -ing] [$_{RootP}$ √KILL of the mocking bird]]]]

[5] hapax
[6] A. Aronoff
[7] semantic coherence
[8] A. Arad
[9] noun-derived verb
[10] root-derived verb
[11] D. Embick
[12] root-attached
[13] non-root-attached
[14] idiosyncratic
[15] M. McGinnis-Archibald
[16] locality domain
[17] outer domain
[18] inner domain

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

تولید مصدر زبان فارسی معرفی می‌شود.

۳-۱. ویژگی‌ها و فرایندهای پسانحوی صرف توزیعی

صرف توزیعی توسط هله[۱] و مرنتز[۲] (1993) معرفی شده و نظریه‌ای است که گرچه از بطن برنامه کمینه‌گرا برآمده، ولی تفاوت‌های اساسی با آن دارد. این نظریه منظری پادواژه‌گرا[۳] دارد و با رد فرضیه واژه‌گرایی و واژگان زایا، نحو را تنها بخش زایای نظام دستوری می‌داند (Sidiqqi, 2009: 7). این رویکرد بین وندهای اشتقاقی و وندهای تصریفی تفاوتی قائل نیست و ساخت‌های مشتق و ساخت‌های صرفی هر دو در نحو زایش می‌شوند. بنابراین ساخت‌های صرفی نیز باید مانند اشتقاق‌های نحوی قابل تجزیه به اجزای سازنده‌شان باشند. همچنین میان واژه‌ها و گروه‌ها تفاوتی نیست و هر دو در نحو تولید می‌شوند. این‌که بازنمون یک ساخت غیربسیط، به عنوان واژه یا گروه ارائه شود، تنها به ماهیت تکواژهای آن بستگی دارد و نه تفاوت ساخت اشتقاقی‌اش؛ مانند «از دماغ فیل افتاده» که در «آدم از دماغ فیل افتاده» یک واژهٔ مرکب و در «او از دماغ فیل افتاده است» یک عبارت است. این ویژگی که یکی از اساسی‌ترین نقاط قوت صرف توزیعی است، با نام تجزیهٔ صرفی‌نحوی[۴] شناخته می‌شود (Harley & Noyer, 1999; Sidiqqi, 2009; Bobaljik, 2011).

در صرف توزیعی تکواژها عناصر اولیه‌ای هستند که نحو با ترکیب آن‌ها، ساخت‌های غیربسیط تولید می‌کند. تکواژها به دو دسته تقسیم می‌شوند: تکواژهای نقشی و ریشه‌ها[۵] که با نماد ریشه√ مشخص می‌شوند (Embick, 2015). در این رویکرد تکواژ به عنوان کوچک‌ترین واحد تفکیک‌ناپذیر واجد جوهر معنایی یا نقش دستوری در زبان با اصطلاح واژ[۶] شناخته می‌شود (انوشه ۱۴۰۰: ۶۳۰). در صرف توزیعی ریشه‌ها فاقد مقوله هستند و زمانی که با هسته‌های نقشی مقوله‌ساز مانند n(oun)، v(erb) یا a(djective) ادغام می‌شوند، مقوله کسب می‌کنند (Embick & Noyer, 2007; Embick, 2015; Alexiadou, 2016). فرایند نحوی مقوله‌سازی[۷] به‌عنوان یکی دیگر از ویژگی‌های بنیادین صرف توزیعی تحت عنوان فرض مقوله‌سازی به صورت زیر بیان شده است:

فرض مقوله‌سازی:

ریشه‌ها نمی‌توانند بدون مقوله تظاهر یابند؛ ریشه‌ها مقولهٔ خود را از طریق ادغام با هسته‌های نقشی به‌دست می‌آورند. (Embick & Marantz 2008)

بر این اساس «خواب√» بدون مقوله وارد نحو می‌شود و در جملهٔ «او را در خواب دیدم» با هسته مقوله‌ساز اسم کوچک، در جملهٔ «بچه خوابید» با هسته مقوله‌ساز فعل کوچک و در جملهٔ «نگهبان نیمه‌خواب» با هستهٔ مقوله‌ساز صفت ادغام شده و به ترتیب مقوله اسم، فعل یا صفت به دست می‌آورد. (انوشه ۱۴۰۰: ۶۱۸).

در مورد ماهیت آوایی ریشه‌ها و تکواژهای نقشی دو رویکرد وجود دارد. از نظر بعضی از زبان‌شناسان از جمله امبیک (2015)، ریشه‌ها با ماهیت آوایی وارد نحو می‌شوند ولی تکواژهای نقش‌نما بدون ماهیت آوایی وارد نحو می‌شوند و پس از بازنمون[۸] تظاهر واجی به‌دست می‌آورند. زبان‌شناسانی دیگر مانند صدیقی (2009) و هاوگن[۹] و صدیقی (2013) معتقدند هر دو فاقد ماهیت آوایی هستند و بعد از بازنمون دارای تظاهر واجی می‌شوند. رویکرد دوم از بار محاسباتی دستور می‌کاهد. این ویژگی که درج مؤخر[۱۰] نامیده می‌شود یکی دیگر از ویژگی‌های بنیادین صرف توزیعی است. درج واژها در گره‌های پایانی بر اساس فرض زیرتخصیصی[۱۱] مشخصه‌ها انجام می‌شود (Embick & Noyer, 2001, 2007; Embick & Halle, 2005; Stewart & Stump, 2007; Haugen, 2008; Bobaljik, 2011; Embick, 2015; McGinnes-

[1] M. Halle
[2] A. Marantz
[3] anti-lexicalist
[4] morphosyntactic decomposition
[5] root
[6] morph, Vocabulary Item
[7] categorization
[8] Spell-out
9 . J. Haugen
[10] late insertion
[11] underspecification

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

(Archibald, 2016; Kramer, 2016) و برای این کار از اصل زیرمجموعه[1] پیروی می‌کند.

اصل زیرمجموعه:

تظاهر واجی یک واژ زمانی در یک گرهٔ پایانی درج می‌شود که مشخصه‌های آن واژ با تمام یا زیرمجموعه‌ای از مشخصه‌های گرهٔ هدف مطابقت داشته باشد. اگر واژ دارای مشخصه‌های بیشتری نسبت به مشخصه‌های گرهٔ هدف باشد، درج انجام نمی‌شود. در صورتی که چند واژ دارای مشخصه‌های گرهٔ هدف باشند، واژی درج می‌شود که نسبت به واژهای دیگر بیشترین مشخصه‌های گرهٔ هدف را داشته باشد. (Halle, 1997: 128)

زیرتخصیصی مشخصه‌ها یکی دیگر از ویژگی‌های بنیادین صرف توزیعی است. در بسیاری از نظریه‌های واژه‌گرا مانند کمینه‌گرایی (Chomsky, 1995)، مشخصه‌های مدخل‌های واژگانی باید کاملاً با گرهٔ هدف مطابقت داشته باشند.

در بازنمون مانند کمینه‌گرایی دو شاخهٔ سطح آوایی و سطح معنایی وجود دارد با این تفاوت که در سطح آوایی عملیات صرفی وجود دارد که بدون تأثیر در سطح معنایی، می‌توانند قبل از درج واژها تغییراتی در گره‌های پایانی اعمال کنند. عملیات صرفی پسانحوی عبارتند از: ادغام صرفی[2]، همجوشی[3] و شکافت[4] (Sidiqqi 2009). ادغام صرفی اولین بار توسط مرنتز (1984) مطرح شد و فرایندی است که طی آن یک وند برای تولید واژهٔ مرکب به یک ریشه متصل می‌شود. این فرایند فقط بر گره‌های مجاور اعمال می‌شود و محدودیتی در انضمام از چپ یا راست وجود ندارد (Bobaljik, 1994). به‌عنوان مثال، دو سازهٔ «ماشینِ لباسشویی» و «ماشین لباسشویی» هر دو به یک شکل در نحو ایجاد می‌شوند. اما «ماشینِ لباسشویی» به صورت گروه اسمی تظاهر آوایی می‌یابد در حالی که «ماشین لباسشویی» قبل از تظاهر آوایی از طریق فرایند ادغام صرفی به واژهٔ مرکب تبدیل می‌شود. همجوشی فرایندی است که طی آن چند گرهٔ پایانی که هر کدام دارای مشخصه هستند، با هم تشکیل یک گره می‌دهند که حاوی تمام مشخصه‌هاست و بدین ترتیب یک واژ می‌تواند چندین گرهٔ پایانی را پر کند (Sidiqqi 2009; Embick, 2015). به عنوان مثال «کتاب‌ها» و «کتب» هر دو متشکل از دو تکواژ ریشه و جمع هستند، اما فرایند همجوشی در «کتب» اعمال شده است. شکافت توسط نویر (1997) و مرنتز (1997) ارائه شده و فرایندی است عکس همجوشی، و طی آن یک گرهٔ پایانی به چند گره تقسیم می‌شود. به عنوان مثال در زبان فارسی، فعل گذشته اگر دارای شناسهٔ آشکار باشد در آن صورت هستهٔ گرهٔ زمان شکافته می‌شود تا دو مشخصهٔ زمان و شخص تظاهر آوایی یابند (انوشه ۱۴۰۰: ۸۲۹).

در صرف توزیعی سه فهرست وجود دارد: فهرست اول که توسط مرنتز (1997) واژگان محض[5] نامگذاری شده، شامل مجموعه‌ای از ریشه‌ها و مشخصه‌ها است و درون‌داد نحو را تأمین می‌کند. فهرست دوم واژگاه[6] نامیده می‌شود و جایگاه واژهاست. درج گره‌های پایانی از این فهرست انجام می‌شود. فهرست سوم دانشنامه[7] نام دارد و شامل اطلاعات معنایی واژهاست. بیشتر دانش موجود در دانشنامه مربوط به اطلاعات برون‌زبانی است و فهرستی از اصطلاح‌های[8] هر زبان را دربرمی‌گیرد. در رویکرد صرف توزیعی به هر واژه، عبارت یا حتی بخشی از واژه که معنای آن از ساختار صرفی‌نحوی‌اش قابل‌پیش‌بینی نباشد، اصطلاح گفته می‌شود (Embick, 2015: 20; Pfau 2009: 67; Sidiqqi, 2009: 22).

هله و مرنتز (1993: 111) اذعان می‌دارند که صرف توزیعی جدا بودن عناصر پایانی نحو از تظاهر واجی‌شان را از پیروان نظریه‌های بدون وند[9] یعنی آندرسن[10] (1982)، برد[11] (1966, 1995) و آرونوف[12] (1976, 1994) و ارتباط تظاهر واجی عناصر پایانی با مشخصه‌های

[1] Subset Principle
[2] morphological merger
[3] fusion
[4] fission
[5] pure Lexicon
[6] vocabulary
[7] Encyclopedia
[8] idiom
[9] affixless
[10] S. R. Anderson
[11] R. E. Beard
[12] A. Aronoff

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

صرفی‌نحوی مدخل‌های واژگانی را از واژه‌گرایانی چون لیبر[1] (1992) به عاریه گرفته‌اند.

۳-۲. مصدر زبان فارسی از منظر صرف توزیعی

سرکیسیان و همکاران (۱۴۰۳) سلسله‌مراتب فرافکن‌های مصدر فارسی را با استناد به ویژگی‌های اسم‌فعل‌گونه آن معرفی کرده‌اند. بر مبنای صرف توزیعی مصدرهای زبان فارسی با هسته‌های مقوله‌ساز فعل کوچک و اسم کوچک ادغام می‌شوند و بدین صورت ویژگی‌های اسم-فعل‌گونه آن‌ها قابل تبیین است. امکان حضور هم‌زمان قید به عنوان وابسته فعلی و صفت به عنوان وابسته اسمی (هم‌چون: شتابان دویدن بی‌هدف) شاهدی بر این ادعا است. از طرفی وجود جفت سببی بعضی از مصادر مانند «خوابیدن/خواباندن» و قابلیت پذیرش وند نفی فعلی مانند «خوابیدن/نخوابیدن» تأییدی بر وجود فرافکن‌های سببی و نفی است. وجود گروه نفی به نوبه خود وجود گروه زمان را تأیید می‌کند؛ چراکه این گره در بالای گره زمان جای دارد (cf. Darzi, 2008) است. امکان حضور پرسش‌واژه در ساخت‌های مصدری نظیر «چگونه نوشتن» وجود گره متمم‌نما را به اثبات می‌رساند که خود شاهدی دیگر برای وجود گره زمان است (Chomsky, 2001; Chomsky, 2004). بنابراین، در ساخت مصدری گروه‌های اسم کوچک، فعل کوچک، سببی، زمان، نفی و متمم‌ساز وجود دارد.

سه جایگاه هسته فعل کوچک، هسته اسم کوچک و هسته زمان به‌طور بالقوه قابلیت پذیرش وند مصدری را دارند اما شواهدی است که نشان می‌دهد هیچ‌کدام جایگاه ادغام وند مصدری نیست. هسته فعل کوچک به دو دلیل نمی‌تواند جایگاه ادغام وند مصدری باشد. اول آن‌که در زبان فارسی گروه سببی بالاتر از گروه فعل کوچک قرار دارد (انوشه و شریفی، ۱۳۹۸). بنابراین وند مصدری نمی‌تواند قبل از وند سببی با مصدر ادغام شود. دوم، در مصدرهای متناظر فعل مرکب، همکرد در هسته فعل کوچک واقع می‌شود و جایگاهی برای ادغام وند مصدری باقی نمی‌ماند.

هسته اسم کوچک نیز نمی‌تواند پذیرای وند مصدری باشد، زیرا اسم‌مصدرهایی مانند «خواهش»، «اندیشه»، «رفتار»، «گذران»، «زایمان» و «ساخت» به‌ترتیب با افزودن وندهای اسم‌ساز «ـش»، «ـه»، «ـار»، «ـان»، «ـمان» و تهی از طریق هستهٔ مقوله‌ساز اسم کوچک به ریشه به دست می‌آیند (نک. انوشه، ۱۴۰۰: ۶۲۵-۶۲۷ و ۷۳۱). این در حالی است که هیچ‌کدام از این اسم‌مصدرها با قید و وند نفی فعلی «نـ» به کار نمی‌روند (احمدی گیوی و انوری، ۱۳۹۱: ۸۰). بنابراین ماهیت مصدر و اسم‌مصدر یکی نیست و وندهای مصدری «ـَدن/ـتَن» وندهای اسم‌ساز نیستند. بر این اساس هستهٔ مقوله‌ساز اسم کوچک فقط مقوله مصدر را تغییر می‌دهد و جایگاه مناسبی برای ادغام وند مصدری نیست.

هسته زمان نیز در صیغگان آینده، با فعل کمکی اشغال می‌شود و طبیعتاً نمی‌تواند جایگاه درج وند مصدری باشد. به‌واقع، هستهٔ زمان جایگاه ادغام وند مصدری نیست، زیرا این جایگاه، در صیغگان آینده با فعل کمکی اشغال می‌شود. در صیغگان آینده، فعل واژگانی به‌صورت مصدر مرخم تظاهر دارد. بنابراین، باید برای وند مصدری «ـَدن/ـتَن» به تکواژگونه‌های دیگری با تظاهر مرخم «ـد/ـت» نیز قائل بود، که در صورت حضور فعل کمکی آینده‌ساز انتخاب می‌شوند و درواقع، گزینش تناوب‌های آوایی چهارگانهٔ وند مصدری طبق اصل زیرتخصیصی به‌صورت خودکار و وابسته‌به‌بافت تعیین می‌شود (نک. انوشه ۱۴۰۰: ۶۵۰ـ۶۵۲). از آنجایی که هستهٔ زمان با فعل کمکی اشغال می‌شود، طبیعتاً جایگاهی برای ادغام وند مصدری گزینش شده باقی نمی‌ماند. به‌عنوان‌مثال، پس از اشتقاق نحوی «من خواهم رفت» در مرحلهٔ ادغام صرفی، رو√ برای جذب وند به سمت بالا حرکت می‌کند. از طرفی، هستهٔ گروه زمان در اثر فرایند شکافت به دو گره تقسیم می‌شود تا فعل کمکی آینده‌ساز و شناسه به‌صورت مجزا تظاهر یابند. بنابراین، در هستهٔ زمان جایگاهی برای اعطای وند مصدری باقی نمی‌ماند و درج آن در هستهٔ گروه زمان امکان‌پذیر نیست.

با این وصف، جایگاه مستقل دیگری تحت عنوان فرافکن مصدر برای درج وند مصدری معرفی شده است که تمام رفتارها و ساخت‌های مصدر فارسی را توضیح می‌دهد و در عین حال فاقد تناقض است و بنا به ملاحظات پیش‌گفته، این جایگاه بر فراز فرافکن سببی و زیر فرافکن زمان است.

نظر به ملاحظات فوق سلسله‌مراتب فرافکن‌های ساخت مصدری فارسی مترتب بر رفتارهای اسم-فعل‌گونه آن به صورت زیر پیشنهاد

[1] R. Lieber

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

شده است:

سلسله‌مراتب فرافکنی مصدر فارسی منطبق با رفتارهای اسم‌ـفعل‌گونه آن:

$$nP < CP < (NegP) < TP < InfP < (CauseP) < vP < \sqrt{P}$$

بر اساس سلسله‌مراتب پیشنهادی فوق، ابتدا ریشه با هستهٔ مقوله‌ساز فعل کوچک ادغام می‌شود. چنان‌چه مصدر سببی باشد، فرافکن سببی بر فراز گروه فعلی ادغام می‌شود (نک. انوشه و شریفی، ۱۳۹۸). طبق ملاحظاتی که در پیشینه از نظر گذشت، وجود فرافکن مصدر برای اعطای وند مصدری بر فراز گروه‌های فعلی و سببی و زیر فرافکن زمان الزامی است. قابلیت منفی شدن مصدرهای زبان فارسی که حضور فرافکن نفی را تأیید می‌کند، خود مبین وجودِ الزامی فرافکن زمان نیز هست (cf. Darzi 2008)؛ چراکه فرافکن نفی بر اساس کریمی (2005)، طالقانی (2008)، انوشه (۱۳۹۶) و دکلرک[1] (2020) در زبان فارسی بر فراز گروه زمان قرار دارد؛ و البته گره زمان، پس از اشتقاق فرافکن مصدری است. بنا به امکان حضور پرسش‌واژه در ساخت مصدری قطعاً نیازمند تعبیه فرافکن متمم‌ساز نیز هستیم که بر فراز فرافکن منفی قرار می‌گیرد. با ادغام هستهٔ مقوله‌ساز اسم کوچک بر فراز گروه متمم‌ساز، مصدر به اسم تبدیل شده و ویژگی‌های اسمی خود را بروز می‌دهد. این سلسله‌مراتب فرافکنی در نمودار (۱) بازنمایی شده است.

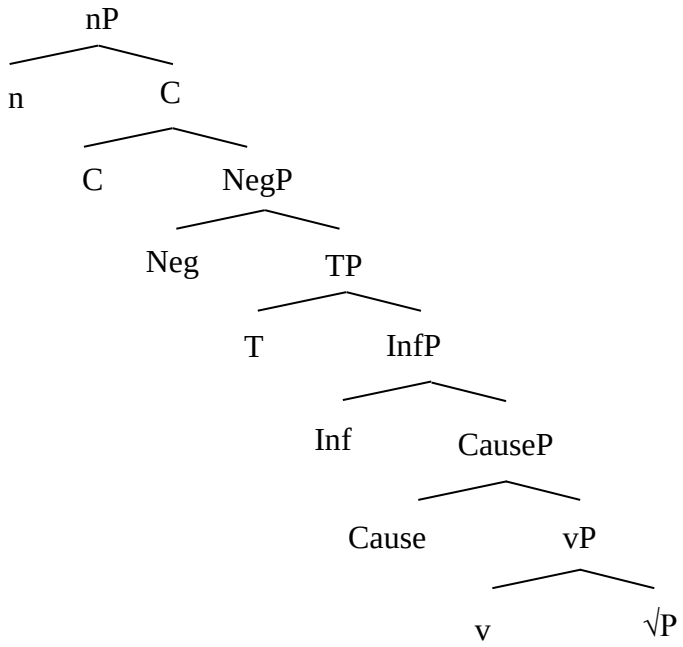

نمودار ۱- نمودار سلسله‌مراتب فرافکن‌های مصدر (سرکیسیان و همکاران، ۱۴۰۳)

Figure 1- Projection hierarchy of Persian infinitive (Sarkissian et al., 2024)

۴. بحث و بررسی

در این بخش، دو بحث اساسی قابل طرح است که به ترتیب پی خواهیم گرفت. نخست آن که ساخت مصدر مرکب و همتای بدون همکرد چگونه است و احتمالاً چه ارتباطی میان‌شان برقرار است و دوم این‌که تفاوت در شفافیت و زایایی آن‌ها ناشی از چه عاملی است.

۴-۱. اشتقاق نحوی مصدر مرکب و جفت فاقد همکرد

به منظور بررسی ساخت‌های مصدری فاقد همکرد که فرض حذف همکرد در آن‌ها محتمل است، در گام نخست، از ویژگی‌های فعل‌گونه و اسم‌گونه مصدرها (نک. شفایی، ۱۳۶۳؛ مصفاجهرمی، ۱۳۹۲؛ درزی، ۱۳۸۴ و سرکیسیان و همکاران، ۱۴۰۳) بهره خواهیم برد. بحث را با مثال زیر پی

[1] K. De Clercq

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

می‌گیریم.

۱) دیر رسیدن بهتر از هرگز نرسیدن است.

نفی‌پذیری با پیشوند «نـ» و قابلیت پذیرش قید از جمله رفتارهای فعل‌گونه و امکان پذیرش صفت و واقع شدن به عنوان متمم حرف‌اضافه در زمره رفتارهای اسم‌گونه مصدرها است که مبنای محک زدن فرض حذف همکرد قرار خواهند گرفت. در مثال فوق، قیدهای «دیر» و «هرگز» قبل از مصدر «رسیدن» به کار رفته‌اند و در بند دوم نیز مصدر منفی شده است. این در حالی است که چنان‌چه مصدرهای مرکب، با همتای فاقد همکرد جایگزین شوند، قیدپذیری و قابلیت منفی‌سازی از دست می‌رود و جملات بدساخت می‌شوند.

۲) الف. دیر گریه کردن بهتر از هرگز گریه نکردن است.
ب. *دیر گریه بهتر از هرگز گریه است.

۳) الف. دیر ارزیابی کردن بهتر از هرگز ارزیابی نکردن است.
ب. *دیر ارزیابی بهتر از هرگز ارزیابی است.

۴) الف. دیر انتخاب کردن بهتر از هرگز انتخاب نکردن است.
ب. *دیر انتخاب بهتر از هرگز انتخاب است.

البته این مسئله حائز اهمیت است که پیشوند نفی فعلی «نـ» بر سر همکرد قرار می‌گیرد و در جفت فاقد همکرد، طبیعتاً امکان حضور آن منتفی است و خودبخود این رفتار فعل‌گونه زائل می‌شود. اما غیردستوری بودن جملات (ب) ناشی از حضور قید است، که کماکان بروز رفتار دوم فعل‌گونه را برنمی‌تابد؛ چنان‌که مثال‌های (۷-۵ ب) بدون حضور قید، کاملاً خوش‌ساخت خواهند بود.

۵) الف. گریه کردن بهتر از ناله کردن است.
ب. گریه بهتر از ناله است.

۶) الف. ارزیابی کردن بهتر از ارزشگذاری کردن است.
ب. ارزیابی بهتر از ارزشگذاری است.

۷) الف. انتخاب کردن بهتر از انتساب کردن است.
ب. انتخاب بهتر از انتساب است.

پس معلوم شد، صورت‌های فاقد همکرد ویژگی فعل‌گونگی ندارند. از طرفی رفتار اسم‌گونه آن‌ها با قابلیت پذیرش صفت به جای قید تأیید می‌شود و این در حالی است که صورت‌های مصدر مرکب، علاوه بر قیدپذیری، هم‌چون صورت‌های فاقد همکرد امکان هم‌آیی با صفت را نیز دارند و دوگانگی رفتارشان پابرجاست.

۸) الف. به شدت گریه کردن مژگان همه را متأثر کرد.
ب. گریه کردنِ شدید مژگان همه را متأثر کرد.
ج. *به شدت گریه مژگان همه را متأثر کرد.
د. گریه شدید مژگان همه را متأثر کرد.

۹) الف. به دقت ارزیابی کردنِ کتاب‌های درسی در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد.
ب. ارزیابی کردنِ دقیق کتاب‌های درسی در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد.
ج. *به دقت ارزیابی کتاب‌های درسی در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد.
د. ارزیابی دقیق کتاب‌های درسی در پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر دارد.

۱۰) الف. به دقت انتخاب کردنِ دانش‌آموز برای شرکت در المپیاد، بسیار مهم است.
ب. انتخاب کردنِ دقیق دانش‌آموز برای شرکت در المپیاد، بسیار مهم است.
ج. *به دقت انتخاب دانش‌آموز برای شرکت در المپیاد، بسیار مهم است.
د. انتخاب دقیق دانش‌آموز برای شرکت در المپیاد، بسیار مهم است.

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

بنابراین، گرچه رفتار دوگانه اسم‌ـفعل‌گونه مصدرهای مرکب تأیید می‌شود، اما صورت‌های فاقد همکرد، تنها رفتار اسم‌گونه دارند. در پی این مشاهدات، پرسش این است که آیا در این ساخت‌ها، همکرد حذف شده و بالطبع رفتار فعل‌گونه از دست رفته است یا ساخت نحوی مصدرهای مرکب اساساً با ساخت نحوی همتای بدون همکرد تفاوت دارد؟ در ادامه با استناد به ویژگی فعل‌گونه پذیرش ونـد نفی توسط مصدر، ویژگی اسم‌گونه واقع شدن مصدر به عنوان متمم حرف اضافه و سلسله‌مراتب فرافکنی مصدر موضوع را دنبال خواهیم کرد.

مشاهده شد، بنا به رفتار فعل‌گونه، با قرار گرفتن پیشوند نفی فعلی «نـ» در ابتدای همکرد، مصدر منفی حاصل می‌شود (۱۱ الف)، اما اگر همکرد در ساخت حاضر نباشد، پیشوند نفی، پایه خود را از دست می‌دهد (۱۱ ب). بر فرض که همکرد بـه همـراه پیشـوند نفـی فعلـی «نـ» حذف شود، معنی منفی عبارت به معنی مثبت تغییر می‌کند (۱۱ ج).

۱۱) الف. ارزیابی نکردنِ کتاب
ب. *ارزیابی نـ کتاب
ج. ارزیابی کتاب

از سوی دیگر، مصدرهای مرکب بنا به رفتار اسم‌گونه خود، می‌توانند برای دریافت مفهوم منفی، در جایگاه متمم حرف اضافه «بـدون» قرار گیرند (۱۲ الف) و این امکان متقابلاً برای ساخت فاقد همکرد نیز (به عنوان تنها ابزار منفی‌سازی) محفوظ است (۱۲ ب).

۱۲) الف. بدون ارزیابی کردنِ کتاب
ب. بدون ارزیابی کتاب

نظر به ملاحظات فوق، در جفت‌های فاقد همکرد، تماماً رفتار فعل‌گونگی از بین می‌رود و صرفا رفتار اسم‌گونه باقی می‌ماند. سرکیسیان و همکاران (۱۴۰۳) نشان داده‌اند که در چارچوب صرف توزیعی مصدر زبان فارسی با توجه به ویژگی‌هـای فعـل‌گونـه، مراحـل اشـتقاق را می‌پیماید و مقوله فعل کسب می‌کند و سپس به اسم فرافکن می‌شود و به همین دلیل، حامل هر دو رفتار فعل‌گونه و اسم‌گونه است. از سوی دیگر، با توجه به این که حذف بعد از اشتقاق رخ می‌دهد و بعد از اشتقاق و ایجاد ساخت نحوی امکان از بین رفتن ویژگی‌ها وجود نـدارد، می‌توان نتیجه گرفت که ساخت‌های مصدرهای مرکب و همتای فاقد همکرد دو ساخت نحوی کاملاً متمایز بـوده و در واقـع اولـی سـاخت مصدری با ویژگی‌های اسم‌ـفعل‌گونه و دومی صرفاً ساخت اسمی و بالطبع با ویژگی‌های اسمی است. به عبارت دیگر ساخت دوم با حـذف همکرد از ساخت اول به دست نمی‌آید و این دو از ابتدای اشتقاق دارای ساخت نحوی کاملاً متفاوت هستند. نمودارهای (۲) و (۳) سـاخت نحوی «گریه کردن» و «گریه» را نشان می‌دهند.

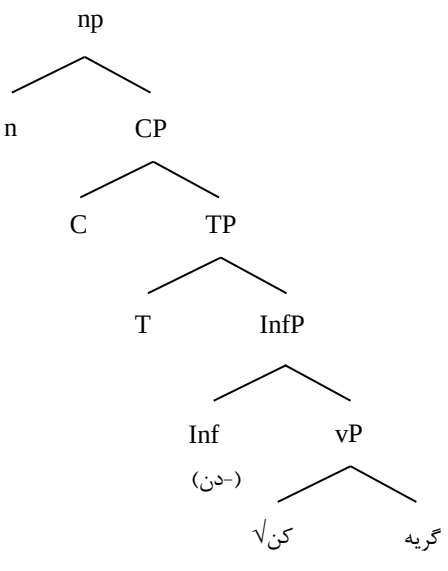

نمودار ۲- اشتقاق نحوی «گریه کردن»
Figure 2- Syntactic derivation of "gerye kardan"

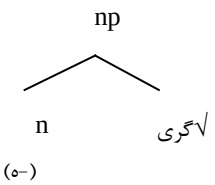

نمودار ۳- اشتقاق نحوی «گریه»
Figure 3- Syntactic derivation of "gerye"

or

۲-۴. شفافیت و زایایی مصدر مرکب و جفت فاقد همکرد

متعاقب تفاوت ساخت اشتقاقی مصدر مرکب و همتای فاقد همکرد دو تفاوت رفتاری نیز در کانون توجه قرار می‌گیرد و آن میزان شفافیت و زایایی هر دو ساخت است. مصدرهای مرکب کاملاً شفاف هستند؛ ازجمله، (غیر)سببی بودن آن‌ها از طریق وند صرفی بر روی همکرد مشخص می‌شود (۱۳ الف-ب)؛ در حالی که در اسم فاقد همکرد، (غیر)سببی بودن آن مشخص نیست (۱۳ د). این مسئله در مورد مصدرهای مرکب که لازم/متعدی بودن (۱۳ ج) یا (غیر)سببی بودن آن‌ها (۱۴ الف-ب) از طریق جایگزینی همکرد مشخص می‌شود، نیز صادق است؛ اما اسم فاقد همکرد (۱۴ ج) ابهام معنایی دارد و برخلاف مصدر مرکب غیرشفاف است.

۱۳) الف. آسیب رسیدن روحی
ب. آسیب رساندن روحی
ج. آسیب زدن روحی
د. آسیب روحی

۱۴) الف. فریب دادن علی
ب. فریب خوردن علی
ج. فریب علی[۱]

مضاف بر این، گرچه معلوم/مجهول بودن مصدرهای مرکب با جایگزینی همکرد مشخص می‌شود (۱۵ الف و ب)، چنین شفافیتی در جفت متناظر فاقد همکرد از بین خواهد رفت (۱۵ ج).

۱۵) الف. تنبیه کردن علی
ب. تنبیه شدن علی
ج. تنبیه علی

علاوه بر شفافیت بیشتر، مصدرهای مرکب نسبت به جفت متناظر فاقد همکرد زایاترند؛ بدین معنی که همتای فاقد همکرد نمی‌تواند در تمام موقعیت‌ها جانشین مصدر مرکب شود.

۱۶) الف. ما برای خرید کردن آمده‌ایم.
ب. ما برای خرید آمده‌ایم.

۱۷) الف. ما برای تماشا کردن آمده‌ایم.
ب. ما برای تماشا آمده‌ایم.

۱۸) الف. ما برای نگاه کردن آمده‌ایم.
ب. *ما برای نگاه آمده‌ایم.

چنان‌که در مبنای نظری اشاره شد، میان حوزه‌های درونی و بیرونی ریشه‌های واژگانی تفاوت رفتاری وجود دارد و شفافیت و زایایی ساخت‌های صرفی‌نحوی از آن متأثر می‌شود (Arad, 2003: 738 ; Embick, 2015: 179; Ingason & Sigurdsson, 2015; Alexiadou, 2016: 225; McGinnis-Archibald, 2016: 407; انوشه، ۱۴۰۰: ۷۳۱). تفاوت اشتقاق در حوزه درونی و بیرونی به ترتیب با دو اصطلاح اشتقاق از نوع ریشه‌پیوست و غیرریشه‌پیوست نیز مطرح شده است که در بحث دامنه محلی بودن در مبنای نظری به آن اشاره شد. به این ترتیب، اگر هسته مقوله‌ساز در حوزه بیرونی ریشه باشد، تعبیر معنایی آن شفاف و قاعده‌مند خواهد بود؛ و اگر هسته مقوله‌ساز در حوزه درونی به ریشه

[۱] از آن‌جا که مسئله پژوهش حاضر تنها مقایسه ساخت مصدر مرکب و همتای فاقد همکرد آن از نظر تعیین مقوله و ماهیت نحوی آن‌ها است، در این مجال وارد نحوه ادغام موضوع‌ها نمی‌شویم و آن را به پژوهش دیگری می‌سپاریم که به‌طور اخص به ساخت موضوعی مصدرها می‌پردازد؛ اگرچه در بعضی از مثال‌ها در تشریح میزان شفافیت بنا به ضرورت، موضوع نحوی نیز در ساخت بیان شده است.

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

بپیوندد، ممکن است تعبیر معنایی غیرقابل‌پیش‌بینی به دست دهد. هم‌چنین عناصری که زایایی بالایی دارند، در حوزه بیرونی و عناصری که زایایی کمتری دارند در حوزه درونی به اشتقاق می‌پیوندند. امبیک (2015: 180) در تحلیل اسم‌مصدر و اسم‌های مشتق انگلیسی بیان می‌کند، از آنجایی که اسم‌مصدرها در حوزه بیرونی هسته اسم‌ساز قرار دارند، زایا و شفاف هستند (نمودار ۴[1])؛ در حالی که اسم‌های مشتق در حوزه درونی هسته اسم‌ساز قرار دارند و در نتیجه زایایی کمتری دارند و معنی آن‌ها همواره قابل‌پیش‌بینی نیست (نمودار ۵).

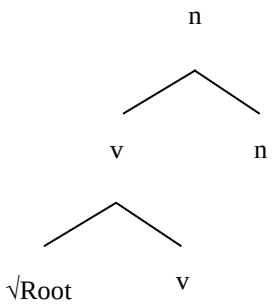

نمودار۴- اشتقاق اسم‌مصدر انگلیسی برگرفته از امبیک (2015:180)

Figure 4- Derivation of English gerundive nominal (adopted from Embick, 2015: 180)

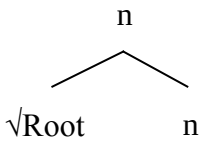

نمودار۵- اشتقاق اسم‌مشتق انگلیسی برگرفته از امبیک (2015:180)

Figure 5- Derivation of English derivational nominal

(adopted from Embick, 2015: 180)

طبق نمودار (۲) مشهود است که اتصال وند مصدری، اشتقاق غیرریشه‌پیوست است و مصدر به عنوان اسم در حوزه بیرونی هسته‌اسم‌ساز قرار دارد؛ و این مبین شفافیت و زایایی مصدرها است؛ در حالی که همتای اسمی فاقد همکرد در همان حوزه درونی با هسته مقوله‌ساز اسم ادغام می‌شود و ادغام هسته مقوله‌ساز با ریشه، از نوع ریشه‌پیوست است.

نظر به این که پژوهش حاضر با هدف ارزیابی فرض حذف همکرد، صرفاً بر نحوه اشتقاق مصدرهای مرکب و جفت متناظر فاقد همکرد آن‌ها متمرکز است، بحث مبسوط پیرامون محدودیت‌های همتای اسمی و چگونگی رفع آن‌ها صرفاً به عنوان یک بحث کلی جانبی، در تأیید تفاوت اساسی ساختاری دو صورت مذکور مورد توجه است و جزئیات همه‌جانبه و دقیق آن خارج از دامنه پژوهش قرار دارد؛ اما در حدی که در خلال بررسی، توجه نگارندگان به برخی نکات جلب شده مختصر اشاراتی خواهد شد. از آنجا که ساخت‌های فاقد همکرد، اساساً در مقام اسم و نه مصدر به کار می‌روند، به دلیل محتوای ذاتی مقوله‌ای خود که اسم رویدادی[2] هستند، صرفاً بیان وضع امر[3] می‌کنند و مواردی مانند (غیر)سببی بودن و یا معلوم/مجهول بودنِ آن‌ها، در گفتمان یا بافت زبانی تنها می‌تواند از طریق سایر سازه‌های همایند که نقش موضوعی یا غیرموضوعی دارند مشخص شود و ابهام بالقوه مرتفع گردد؛ چنان‌که در مثال‌های زیر چنین است:

---

[1] نمودار ساده‌سازی شده و فرافکن‌های احتمالی میان فعل و اسم ثبت نشده‌اند.

[2] مراد از اسم رخدادی (eventive noun) واژه‌هایی هستند که در عین حال که به واسطه رفتارهای توزیعی و صرفی‌شان، به عنوان اسم مقوله‌بندی می‌شوند، محتوای معنایی رخدادی و کنشی دارند. یکی از بارزترین نمونه‌ها جزء غیرفعلی افعال مرکب است (نک. Karimi Doostan, 2005 و کریمی‌دوستان، ۱۳۸۶).

[3] state of affair

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

۱۹) الف. مینا برای نگاهِ مریم دلخور شد.
ب. مینا برای نگاه دوباره (به ماجرا) مردد بود.
ج. مینا این زاویه نگاه را خوش نمی‌داشت.

در (۱۹ الف) رابطه اضافی «مریم» با «نگاه» در بافت زبانی که در این کاربردِ خاص، برای «مریم» رابطه فاعلی تعریف می‌کند، اجازه می‌دهد ابهام بالقوه ناشی از فقدان همکرد (کردن/شدن) مرتفع شود و به بیان دقیق‌تر «نگاه» در معنی «نگاه کردن» تفسیر شود. اما بافت زبانی مثال (۱۹ ب) برای «مینا» نسبت به «نگاه» رابطه فاعلی را ایجاد می‌کند و در مثال (ج) گرچه در بافت زبانی برای رفع ابهام هیچ سرنخی وجود ندارد، اما بافت موقعیتی و گفتمان، پیشتر فاعلِ «نگاه» را تعیین کرده و بنابراین در حال حاضر عدم تصریح بر آن فاقد ابهام است. نقش ابهام‌زدایی گفتمان در دو مثال بیشتر مشهود است. در (۱۹ د) تقریباً هیچ گفتمان از پیش‌تعیین‌شده‌ای متصور نیست که بتواند ابهام حاصل از فقدان همکردهای کردن/شدن را مرتفع سازد و تنها وقتی سازه‌ای در رابطه اضافی، موضوع و کارکرد آن را مشخص کند (۱۹ هـ)، جمله خوش‌ساخت خواهد بود.

۱۹) د. *نگاه مرا زنده نگه داشته است.
هـ. نگاه مادرم مرا زنده نگه داشته است.

البته این‌که چرا اسم‌های رویدادی هم‌چون فعل‌ها می‌توانند ظرفیت موضوعی داشته باشند، و چگونگی فرافکنی آن‌ها در کلیت ساخت خود موضوع مستقلی است که نگارندگان امیدوارند در نوشته دیگری فرصت پرداختن به آن فراهم آید.

در مورد زایایی نیز (با لحاظ داشتن بحث فوق در مورد شرط رفع ابهام) چنان‌چه همتای فاقد همکرد اسم رویدادی باشد، تقریباً همواره قابلیت جانشینی با مصدر مرکب وجود دارد و تنها در مواردی که سلیقه اهل زبان، از دو اسم رخدادی مترادف، تنها یکی را ترجیح دهد، محدودیت جانشینی اعمال می‌شود؛ و چنان‌که بیان شد، این محدودیت طبق ذائقه اهل زبان ایجاد می‌شود و منشأ نحوی-معنایی ندارد. چنین وضعیتی در ترجیح فارسی‌زبان برای انتخاب «تلاش» در مقابل «سعی» در مثال‌های زیر مشهود است.

۲۰) الف. *من برای سعی آمده‌ام.
ب. من برای تلاش آمده‌ام.

در راستای بحث حاضر، خویینی (۱۳۹۲) اسم‌مصدر بی‌نشانه‌ای را معرفی می‌کند که می‌تواند به عنوان فعل‌یار در افعال مرکب به‌کار رود؛ مانند «پرواز»، «مرگ»، «نگاه» و غیره. به بیان او، در این حالت فعل‌یار بار معنایی فعل را دربردارد، در حالی که وظیفه صرف فعل بر عهده همکرد است و اگر زمان و شخص فعل مهم نباشد، همکرد حذف می‌شود. اما معین (۱۳۶۹: ۱۱-۱۳) به معنی «حدوث» در اسم مصدرها اشاره می‌کند و معتقد است هرگاه معنی حدوث لازم باشد، اسم‌مصدر را با فعلی به‌کار می‌برند. یادآور می‌شود نگارندگان در سطور پیشین در اشاره به محتوای معنایی اسم‌های رخدادی به بیان «وضع امر» اشاره کردند و تصریح شد که این محتوا الزاماً حامل معنای «وقوع رخداد» یا همان «حدوث» به بیان معین (۱۳۶۹) نیست و به همین دلیل است که اطلاعاتی هم‌چون سببیت یا جهت که مفاهیمی مخصوص فعل هستند، در آن‌ها وجود ندارند و از این حیث تیره و وابسته به بافت در ابهام‌زدایی هستند. اما به هر حال همین بیان «وضع امر» که محتوای رخدادی را هرچند تقلیل‌یافته و تیره در ساخت به دست می‌دهد، به شرط غنای بافت زبانی، مجوز جانشینی همتای فاقد همکرد به جای مصدر مرکب را صادر می‌کند.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نوشته حاضر معطوف به مقایسه ساخت مصدر مرکب و همتای فاقد همکرد آن بود و فرض رایج حذف همکرد را محک زد. برای این منظور با بهره‌گیری از دو ویژگی فعل‌گونه قابلیت پذیرش قید و قابلیت پذیرش وند نفی نشان داده شد در ساخت‌های مصدری نمی‌توان همکرد را حذف کرد چراکه با حذف همکرد ۱) در صورتی که ساخت مصدری دارای قید باشد، ساخت حاصل بدساخت خواهد بود؛ و

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

۲) در صورتی که ساخت مصدری منفی باشد، مفهوم منفی از بین می‌رود. هم‌چنین با بهره‌گیری از دو ویژگی اسم‌گونه قرار گرفتن صفت بعد از مصدر و واقع شدن مصدر به عنوان متمم حرف اضافه، نشان داده شد که ساخت‌های بدون همکرد درواقع ساخت‌های اسمی هستند و به این ترتیب دو اشتقاق نحوی متفاوت برای مصدر مرکب و همتای فاقد همکرد ارائه شد که در عین حال بتواند، تفاوت در میزان شفافیت و زایایی مصدرهای مرکب و همتای اسمی آن‌ها را تبیین نماید. بر این اساس، از آن‌جایی که مصدرها در حوزه بیرونی هسته مقوله‌ساز اسمی قرار دارند دارای شفافیت و زایایی هستند، در حالی که محدودیت‌های همتای اسمی آن‌ها به این دلیل است که در حوزه درونی هسته مقوله‌ساز اسمی قرار دارند. در پایان مختصر بحثی پیرامون چگونگی و شرایط امکان جایگزینی اسم مصدر با مصدر مرکب علی‌رغم پایین‌تر بودن زایایی و شفافیت آن مطرح شد و در نهایت تصریح شد، چنان‌چه جزء غیرفعلی از نوع اسم و نه صفت باشد، محدودیت‌های حاکم بر قابلیت جایگزینی همتای فاقد همکرد، با مصدر مرکب، به مراتب کمتر است.

منابع فارسی

احمدی گیوی، حسن و انوری، حسن. (۱۳۹۱). *دستور زبان فارسی ۱*. تهران: فاطمی.

انوری، حسن و احمدی گیوی، حسن. (۱۳۹۲). *دستور زبان فارسی ۲*. تهران: فاطمی.

انوشه، مزدک. (۱۴۰۰). *صرف در نحو*. تهران: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

انوشه، مزدک. (۱۳۹۶). جایگاه فرافکن نفی و مجوزدهی به هیچ‌واژه‌ها در فارسی بر پایه نظریه صرف توزیعی، *پژوهش‌های زبانی* (۱)۸، ۱-۲۰.

انوشه، مزدک و شریفی، گوهر. (۱۳۹۸). گروه فعلی شکافته در فارسی: تمایز هستهٔ جهت و فعل کوچک. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران* ۲۴، ۳۳-۴۸

باطنی، محمدرضا (۱۳۶۳). *نگاهی تازه به دستور زبان*. تهران: آگاه

حسینی، امیر. (۱۳۸۱). بررسی و تحلیل ویژگی‌های دستوری-نحوی مصدر زبان روسی در مقایسه با مصدر زبان فارسی. *پژوهش زبان‌های خارجی ۱۲*، ۱۹-۳۲.

خویینی، عصمت. (۱۳۹۲). نوعی اسم‌مصدر در زبان فارسی ، *دستور ۹*، ۲۰-۳۹.

درزی، علی. (۱۳۸۴). *شیوه استدلال نحوی*. تهران: سمت.

راسخ مهند، محمد. (۱۳۹۴). تعیین مقوله مصدر در زبان فارسی. *جشن‌نامه دکتر کورش صفوی*، به اهتمام مهرداد نغزگوی کهن و محمد راسخ‌مهند (۱۵۱-۱۷۲). تهران: سیاهرود.

رضایی، والی. (۱۳۹۵). مصدر، اسم مصدر و حاصل مصدر از دیدگاه سرنمون رده‌شناختی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی ۱۴*، ۱-۱۶.

سرکیسیان، کلاریس؛ بهرامی، فاطمه و انوشه، مزدک. (۱۴۰۳، منتشرشده در وبگاه مجله). مصدر فارسی چه ماهیتی دارد و چگونه فرافکن می‌شود؟ تبیینی در چارچوب صرف توزیعی، *علم زبان*، ۱۹، ۲۱۱-۲۵۴.

شریعت، محمدجواد. (۱۳۶۴). *دستور زبان فارسی*. تهران: اساطیر.

شفایی، احمد. (۱۳۶۳). *مبانی علمی دستور زبان فارسی*. تهران: نوین.

فرشیدورد، خسرو (۱۳۸۲). *دستور مفصل امروز*. تهران: سخن.

قریب، عبدالعظیم؛ جلال همایی، رشید یاسمی، ملک‌الشعرای بهار و بدیع‌الزمان فروزانفر (۱۳۸۹). *دستور زبان فارسی*. تهران: ناهید.

کریمی‌دوستان، غلامحسین. (۱۳۸۶). اسامی و صفات گزاره‌ای در زبان فارسی. *دستور ۳*، ۱۸۷-۲۰۲.

مصفاجهرمی، ابوالفضل. (۱۳۹۲). نگاهی زایشی به مقوله دستوری مصدر در زبان فارسی. *زبان‌پژوهی ۹*، ۱۶۳-۱۷۵.

معین، محمد. (۱۳۶۹). *اسم مصدر، حاصل مصدر*. تهران: امیرکبیر.

ناتل خانلری، پرویز (۱۳۷۷). *دستور زبان فارسی*. تهران: توس.

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

نوبهار، مهرانگیز. (۱۳۷۲). *دستور کاربردی زبان فارسی*. تهران: رهنما.

وزین‌پور، نادر. (۱۳۷۰). *دستور زبان فارسی*. تهران: سمت.

References

Alexiadou, A. (2016). Building words. In D. Siddiqi, & H. Harley (Eds.), *Morphological Metatheory* (pp. 223-236). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing.

Alexiadou, A. (2005). Gerund types, the present participle and patterns of derivation. In C. Maienborn, & A. Wöllstein (Eds.), *Event Arguments: Foundations and Applications* (pp. 139-152). Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Ahmadi Givi, H. & Anvari, H. (2012). *Persian Grammar* (Vol 1). Tehran: Fatemi. [In Persian]

Anvari, H. and Ahmadi Givi, H. (2013). *Persian Grammar* (Vol 2). Tehran: Fatemi. [In Persian]

Anderson, S. R. (1982). Where's Morphology. *Linguistic Inquiry 13*, 571-612.

Anoushe, M. (2017). The position of NegP and Licensing N-words in Persian: A distributed morphology approach. *Language Research 8*(1), 1-20. [In Persian]

Anoushe, M. (2021). *Morphology in Syntax.*Tehran: University of Tehran Press. [In Persian]

Anoushe, M. & Sharifi, G. (2019). Split verb phrase in Persian: The distinctness of voice and little v. *Research in Western Iranian Languages Dialects 7*(1), 33-48. [In Persian]

Arad, M. (2003). Locality constraints on the interpretation of roots: The case of Hebrew denominal verbs. *Natural Language and Linguistic Theory 21*, 737-778

Arad, M. (2005). *Roots and Patterns:Hebrew Morpho-syntax.* Dordrecht: Springer.

Aronoff, M. (1976). *Word Formation in Generative Grammar.* Cambridge, Mass: MIT Press.

Aronoff, M. (1994). *Morphology by Itself.* Cambridge, Mass: MIT Press.

Bateni, M. (1984). *A New Perspective on Grammar*. Tehran: Agah. [In Persian]

Beard, R. E. (1966). The Suffixation of Adjectives in Contemporary Literary Serbo-Croatian. Doctoral dissertation. University of Michigan.

Beard, R. E. (1995). *Lexeme-Morpheme Base Morphology.* Albany: State University of New York Press.

Bobaljik, J. D. (2011). *Universals in Comparative Morphology: Suppletion, Superlatives, and the Structure of Words.* Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

Bobaljik, J. D. (1994). What does adjacency do? In H. Harley, C. Phillips (Eds.), *The Morphology-Syntax Connection (MIT Working Papers in Linguistics 22)* (pp. 1-32). Cambridge, Mass: MIT Press.

Chomsky, N. (1970). Remarks on Nominalization. In R. Jacobs, & P. Rosenbaum (Eds.), *Readings in English Transformational Grammar* (pp. 184-221). Waltham: Ginn.

Chomsky, N. (1995). *The Minimalist Program.* Cambridge, Mass: MIT Press.

Chomsky, N. (2001). Derivation by Phase. In M. Kenstowicz, *Ken Hale: A Life in Language* (pp. 1-52). Cambridge, Mass: MIT Press.

Chomsky, N. (2004). Beyond Explanatory Adequacy. In A. Belletti (Ed.), *Structures and Beyond: The Cartography of Syntactic Structure* (Vol 3, pp. 104-131). New York: Oxford University Press.

Darzi, A. (2005). *Syntactic Argumentation*. Tehran: Samt. [In Persian]

Darzi, A. (2008). On the vP analysis of Persian finite control constructions. *Linguistic Inquiry 39*(1), 103-116.

De Clercq, K. (2020). *The Morphosyntax of Negative Markers.* Berlin, Boston: De Gruyter.

Embick, D. (2015). *The Morphemes: A Theoretical Introduction.* Berlin: Mouton De Gruyter.

Embick, D., & Halle, M. (2005). On the status of stems in morphological theory. In T. Geerts, I. Ginneken, & H. Jacobs (Eds.), *Going Romance 2003* (pp. 59-88). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing.

Embick, D., & Marantz, A. (2008). Architecture and blocking . *Linguistic Inquiry 39*(1), 1-53.

Embick, D., & Noyer, R. (2001). Movement operations after syntax. *Linguistic Inquiry 32*(4), 555-595.

Embick, D., & Noyer, R. (2007). Distributed morphology and the syntax/morphology interface. In G. Ramchand, C. Reiss (Eds.), *The Oxford Handbook of Linguistic Interfaces* (pp. 289-324). Oxford: Oxford University Press.

Emonds, J. E. (2022). *The Syntax and Morphology of English Verbs.* Berlin, Boston: Mouton de gruyter.

Farshidvard, Kh. (2003). *An Exhautive Contemporary Grammar.* Tehran: Sokhan. [In Persian]

Gharib, A., Homaei, J., Yasami, R. Bahar M. & Foruzanfar, B. (1290). Persian Grammar. Tehran: Bina. [In Persian]

Halle, M. (1997). Distributed morphology: Impoverishment and fission. In B. Bruening, Y. Kang, M. McGinnes-Archibald (Eds.), *PF: Papers at the Interface (MIT Working Papers in Linguistics 30)* (pp. 425-449). Cambridge, MASS: MITWPL.

Halle, M., & Marantz, A. (1993). Distributed morphology and the pieces of inflection. In M. Halle, S. J. Keyser (Eds.), *The View from Building 20. Essays in Linguistics in Honour of Sylvain Bromberger* (pp. 111-176). Cambridge, Mass: MIT Press

Harley, H., & Noyer, R. (1999). State of the article: Distributed morphology. *Glot International 4*(4), 3-9.

Haugen, J. D. (2008). *Morphology at the Interface.* Amsterdam: John Benjamins Publishing.

Haugen, J. D., & Siddiqi, D. (2013). Roots and the derivation. *Linguistic Inquiry 44*, 493-517.

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838

Hoseini, A. (2002). A Comparative Study of Syntactic Features of Infinitives in Farsi and Russian. *Pazhuhesh-e Zabanha-ye Khareji 12*, 19-32. [In Persian]

Ingason, A. K. & Sigurdsson, E. F. (2015). Phase locality in distributed morphology and two types of Icelandic agent *nominal.* In T. Bui & D. Özyildiz (Eds.), *Proceedings of the Forty-Fifth Annual Meeting of the North East Linguistic Society*, Vol 2 (pp. 45-58), Massachusetts: GLSA.

Karimi, S. (2005). *A Minimalist Approach to Scrambling: Evidence from Persian.* Berlin, New York: Mouton de gruyter.

Karimi Doostan, G. (2005). Light verbs and structural case. *Lingua 115*, 1737-1756.

Karimi Doostan, Gh. (2007). Persian predicative nouns and adjectives. *Grammar 3*(3), 187-202. [In Persian]

Khoeini, E. (2013). A kind of deverbal nominal in Persian language. *Grammar 9*, 20-39. [In Persian]

Kramer, R. (2016). Syncretism in paradigm function morphology and distributed morphology. In D. Siddiqi, & H. Harley (Eds.), *Morphological Metatheory* (pp. 95-120). Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishin

Lieber, R. (1992). *Deconstructing Morphology.* Chicago: University of Chicago Press.

Marantz, A. (1984). *On the Nature of Grammatical Relations.* Cambridge, Mass: MIT Press.

Marantz, A. (1997). No escape from syntax: Don't try morphological analysis in the privacy of your own lexicon. In A. Dimitriadis, L. Siegel, C. Surek-Clark, & A. Williams (Eds.), *University of Pennsylvania Working Papers in Linguistics* (pp. 201-225). Philadelphia: University of Pennsylvania.

McGinnes-Archibald, M. (2016). Distributed morphology. In A. Hippisley, & G. Stump (Eds.), *The Cambridge Handbook of Morphology* (pp. 390-423). Cambridge: Cambridge University Press.

Mo'in, M. (1990). *Deverbal Noun, Deadjectival Noun.* Tehran: Amir Kabir. [In Persian]

Mosaffa Jahromi, A. (2014). Controversy over MASDAR and its category in Persian: Approaches and solutions. *Journal of Language Research 5*(901), 163-175. [In Persian]

Natel-Khanlari, P. (1998). *Persian Grammar.* Tehran: Toos. [In Persian]

Nobahar, M. (1993). *Applied Persian Grammar.* Tehran: Rahnama. [In Persian]

Noyer, R. (1997). *Features, Positions and Affixes in Autonomous Morphological Structure.* New York: Garland.

Pfau, R. (2009). *Grammar as Processor: A Distributed Morphology Acount of Spantaneous Speech Errors.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing.

Plag, I. (2003). *Word-Formation in English.* Cambridge: Cambridge University Press.

Rasekh-Mahand, M. (2015). Determining the infinitive category in Persian, In M. Naghzguy-e-Kohan, & M. Rasekh-Mahand (Eds.), *Honor of Dr. K. Safavi* (pp. 172-151). Tehran: Siahroud. [In Persian]

Rezai, V. (2016). A typological prototype approach to infinitives, verbal nouns and hasele masdar. *Journal of Researches in Linguistics 8*(1), 1-16. [In Persian]

Rouveret, A. (2023). *Nonfinite Inquiries.* Berlin, Boston: De Gruyter.

Sarkissian, C., & Bahrami, F., & Anoushe, M. (2024, published in the journal website). What nature does the Persian infinitive have and how is it projected? An explanation in the distributed morphology framework, *Language Science* 19, 211-254. [In Persian]

Shafaei, A. (1984). *Scientific Fundamentals of Persian Grammar*. Tehran: Novin. [In Persian]

Shari'at, M. J. (1985). *Persian Grammar.* Tehran: Asatir. [In Persian]

Siddiqi, D. (2009). *Syntax Within the Word.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.

Stewart, T., & Stump, G. (2007). Paradigm Function Morphology and the Morphology-Syntax Interface. In G. Ramchand, & C. Reiss (Eds.), *The Oxford Handbook of Linguistic Interfaces* (pp. 383-421). Oxford: Oxford University Press.

Taleghani, A. (2008). *Modality, Aspect and Negation in Persian.* Amsterdam: JBT.

Vazinpour, N. (1991). *Persian Grammar.* Tehran: Samt. [In Persian]

https://doi.org/10.22108/jrl.2024.140953.1838